

**Lese og skrive for å lære
- i alle fag
- på alle trinn**

Ørlandet 26.05.16

Gerd Fredheim
fredhm@online.no

For mye teori i skolen?

*Elevene behøver ikke beskyttelse mot teori,
men hjelp til å forstå.*

» Fritt etter Jørgen Frost

Elevutsagn

*Det vi har mest bruk for i skolen
er hjelp til å forstå
hvordan vi lærer
slik at vi kan klare
nye situasjoner
hvor det ikke er noen
til å fortelle oss hva vi skal gjøre.*

Elev fra Akershus

Disposisjon

- * Fremtidens skole
- * Literacy
- * Elevenes tekstutfordringer
 - PISA
 - Fagtekster
 - Tekststykker i matematikk
- * Lesing = Avkoding x forståelse
 - HVEM underviser i HVA?
- * Læringsmål
 - Se neste lysbilde

Læringsmål

- Lesingen og læringens prosessfokus
 - FØR-, UNDERVEIS og ETTER lesing
- Forholdet mellom Spørsmål og Svar (FoSS)
 - Faktaspørsmål
 - Refleksjonsspørsmål
- Tekststykker i matematikk
 - Hvordan kan et tekststykke være bygget opp?
 - Sju viktige punkt ved løsning av tekststykker
- Skrivning av fagtekst
 - Spoletekst - et rammeverk for skrivning av fagtekst

Fremtidens skole

NOU 2015: 8

Ludvigsen-utvalget anbefaler fire kompetanser som bør vektlegges i fremtidens skole:

- * Fagspesifikk kompetanse
- * Kompetanse i å lære
- * Kompetanse i å kommunisere, samhandle og delta
- * Kompetanse i å utforske og skape

Fremtidens skole

NOU 2015: 8

Å lære

I fremtidens samfunns- og arbeidsliv vil elevene ha behov for å tilegne seg ny kunnskap og videreutvikle det de kan, og derfor bør de utvikle kompetanse i å lære i skolen. Skolen bør vektlegge metakognisjon og selvregulert læring, det vil si at elevene lærer å reflektere over egen tenkning og læring og å ta i bruk relevante læringsstrategier i fagene.

Literacy

In the long history of education, it (literacy) has not simply meant different things to different generations, but also different things to different persons in the same generation.

Hasan, Ruqaiya. Literacy, everyday talk and and society

Tidsskriftet Viden om Læsning. Nummer 12, september 2012

Hvad er literacy egentlig?

Literacy forstås som læsning, skrivning og sprog i forskellige modaliteter, der tilegnes, udvikles og anvendes af børn og unge i forskellige sammenhænge både i og uden for skolen.

- » Tidsskriftet *Viden om Læsning*.
- » Nummer 12, september 2012

Literacy skills

Children today are expected to display literacy skills far beyond those measured in the past. As society becomes increasingly reliant on knowledge and information, what it means to be literate is changing rapidly. The future of today`s students depend on how well they can comprehend and thoughtfully use a wide variety of texts, assess the credibility of sources and substance critically; and apply the knowledge they gain through reading to their personal, professional and civic lives.

Allan E. Farstrup

Executive director of International Reading Association

Reading Today. December 2005/January 2006

Læringsstrategier

-- evne til å organisere og regulere egen læring, anvende tid effektivt og løse problemer, planlegge, gjennomføre, evaluere, reflektere og erverve ny kunnskap og viten.

St.meld.nr. 30 (2003-2004). Kultur for læring

Læringsstrategienes 4 hovedkategorier

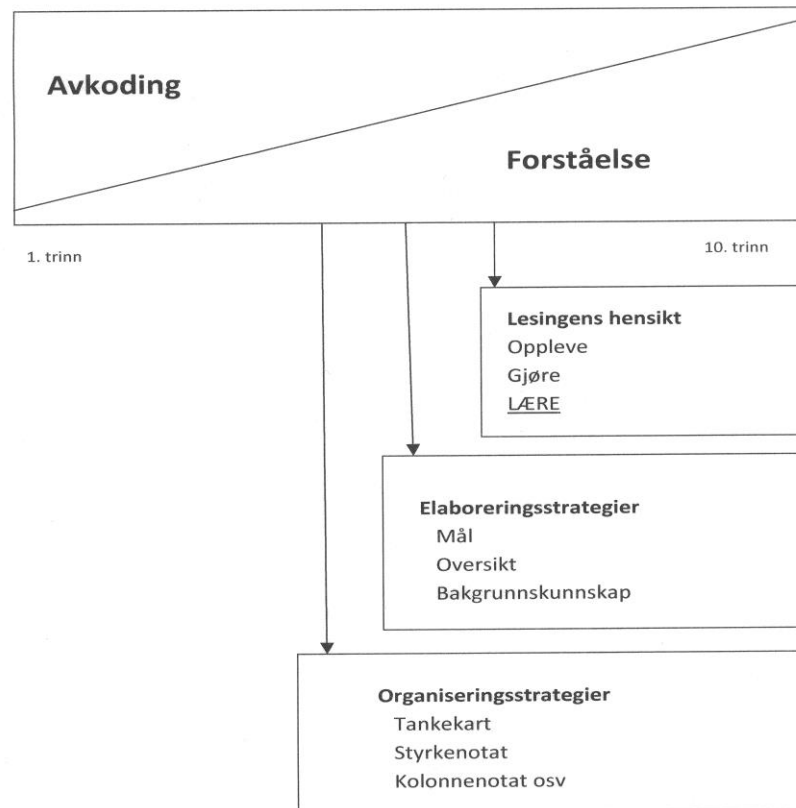
Ivar Bråten definerer læringsstrategier som bevisste tanker og handlinger en person utfører for å nå bestemte mål. Læringsstrategiene deles gjerne i fire hovedkategorier:

- * Hukommelsesstrategier
- * Utdypingsstrategier
- * Organiseringsstrategier
- * Metakognitive strategier

Læringsstrategier. Søkelys på lærernes praksis.

Elstad og Turmo. 2006

Lesing = avkoding x forståelse

Gerd Fredheim. 2011

Lesingen og læringens prosessfokus

FØR – UNDERVEIS - ETTER

FØR

* Mål

Hva skal du lære?

* Oversikt over lærestoffet.

Antall sider

Hva lærer du ved å lese overskrift, underoverskrifter, billedtekst, grafiske framstillinger, fotnoter m. m.?

* Bakgrunnskunnskap/forkunnskaper

Tenk over hva du tror at du kan om dette fra før. Skriv gjerne noen stikkord.

UNDERVEIS

* Les ett avsnitt om gangen.

Still spørsmål til deg selv om du forstår det du nå har lest

* Ta notater mens du leser.

Hvilken notateteknikk hjelper deg til å forstå og huske det du leser?

ETTER

* Gjør ferdig notatene dine

•Med bakgrunn i det du har notert, kan du gjenfortelle innholdet i det du leste til en medelev, eller du kan bruke notatene når du oppsummerer det du leste i en spoletekst/fagtekst.

* Egenvurdering.

Måloppnåelse: Ja, delvis eller ikke? Forklar hvorfor.

Førlesingsstrategier

Planlegging og klargjøring

The information gained during overwieving permits the good reader to gauge which part of the text should be read more carefully than others, and which ones should not be read at all.

Pressley, 1998, s. 50

Vet elevene at de skal anvende sine forkunnskaper?

Hva en elev får ut av en bestemt tekst, er langt på vei bestemt av hva eleven vet om tekstens innhold fra før, det vil si av hans eller hennes forkunnskaper. Ja, antakelig er det ingen annen enkeltfaktor som har så stor betydning for hva personer forstår og husker av det de leser, som de forkunnskaper de bringer med seg til teksten.

Braaten 2007

Forforståelse

Forforståelse vil si at vi har kunnskap om hva en tekst handler om før vi begynner å lese, og denne kunnskapen gir oss hjelp i arbeidet med å tolke teksten. Elevene må få hjelp til å utvikle metakognisjon og forforståelse og gode strategier for lesing i alle fag.

Bedre Skole 04/08

Lesing av fagtekster som grunnleggende ferdighet i fagene

Dagrun Skjelbred og Bente Aamotsbakke

Det står jo ikke i teksten!

- *Jeanett ble stående utenfor vinduet til sløyden. Innenfor var det mørkt. Det hadde ikke ringt inn ennå, men Strandbakken var alltid presis, det visste hun. Han kom til å slå på lyset i det øyeblikk klokken ringte. Det hadde regnet, og den dunkle morgenduft var enda klar og klam og rå. Hun støttet seg til vinduskarmen og så sitt eget speilbilde i vindusruten. Det var tørt og lunt der hun sto under takskjegget. Hun sto slik at hun hørte 7. klassingene brøle og le utenfor inngangen til kontoret, rett rundt hjørnet.*

» Fra *Et vanskelig valg*. Kristoffersen, 2007, p.91

» *Inferenser i lesing*. Ida Buch-Iversen. Lesesenteret i Stavanger

Spørsmål og svar

Lærerne stiller mange spørsmål. Brualdi (1998) talte 200 – 300 pr.dag, og flertallet av disse spørsmålene var lavnivå kognitive spørsmål, hvorav 60% om å huske fakta og 20 % prosedyremessige.

Hattie, John (2012:116). *Synlig læring – for lærere*

Forholdet Spørsmål – Svar

FoSS

Dette er en bevisstgjørende strategi i forhold til hvilke spørsmål vi stiller. FoSS har fokus på hvorvidt spørsmål er av reproduserende art, eller i hvilken grad spørsmål løfter eleven inn på refleksjonsarenaen.

Det er viktig å tenke systematisk bruk av denne strategien både i forhold til kontinuerlige og ikkekontinuerlige tekster.

Forskeren Raphael hevder at elever som har kunnskap om hvordan spørsmål lages, er flinkere å bevare spørsmål, enn de elevene som mangler denne kunnskapen.

Fredheim, Gerd (2013: 48-52). *Lese for å lære*

BOKA

BOKA + HODET

- **BOKA**
 - Akkurat der
 - Tenk og leit
- Noen ganger finner du svaret akkurat der i teksten.
- Andre ganger må du lete flere steder
- **BOKA + HODET**
 - Forfatteren og jeg
 - På egen hånd
- Et forfatteren og jeg-spørsmål betyr at ca. halvdelen av den nødvendige informasjonen finnes i teksten. Den andre halvdelen må du lete etter i ditt eget hode.
- Et på egen hånd-spørsmål betyr at det er den kunnskap og de tankene du har i ditt eget hode, som er viktige når du skal svare på spørsmålet.

Læringsstrategier i matematikk

Læringsstrategier som er spesielle for matematikk

Hvilke oppgavespesifikke læringsstrategier har elevene for å løse oppgaver og få oversikt over lærestoffet?

Mange elever sliter med å vite hvordan de skal angripe en tekstoppgave og hvilke regnearter de skal bruke. Elevene kan få kjennskap til en del spørsmål de kan stille for å komme i gang med oppgaven.

St.meld.nr. 22, 2010-2011. Motivasjon-Mestring-
Muligheter. Ungdomstrinnet
NB. Mine understrekninger

Hvordan tenkte du nå?

1

- ”En gjeter er 27 år gammel. Han har 25 sauer og 10 geiter. Hvor gammel er han?”
- En elev i 5. klasse svarer at gjeteren er 62 år gammel.
 - » Mattelærere må forstå hvordan elevene tenker
 - » <http://forskning.no/2014/09/larere-ma-forsta-hvordan-elevne-tenker>

Hvordan tenkte du nå?

2

Elevene forutsetter mange ting:

- * Når de først får en oppgave fra læreren, er den meningsfull.
- * Det finnes bare *ett* korrekt svar.
 - Dette må være nøyaktig og numerisk.
- * Alle tall som er oppgitt, må brukes.
- * Det endelige svaret skal gis ved et helt tall.
- * Oppgaven inneholder alt av nødvendig informasjon.
- * Ingenting mangler og ingenting er overflødig.
 - » Claire Vaugeland Berg, UiA
 - » Mattelærere må forstå hvordan elevene tenker
 - » <http://forskning.no/2014/09/larere-ma-forsta-hvordan-elevene-tenker>

Hva måler NP i regning?

- Prøven er en prøve i regning som grunnleggende ferdighet i alle fag.
- Grunnleggende ferdigheter i regning innebærer tallforståelse, måleferdighet og tallbehandling knyttet til et bredt spekter av oppgaver og utfordringer i faglige og dagligdagse sammenhenger.
- Regneferdigheter handler om å kunne tolke og lage grafiske og andre kvantitative framstillinger.

Hva måler NP i regning?

- **Tall**
 - Området tall dreier seg om hvordan tall inngår i systemer og mønstre, relasjoner mellom tall og kvantifisering av mengder og størrelser. Det omfatter også det å bruke tall og gjøre beregninger i praktiske sammenhenger og vurdere hvor rimelige svarene er.
- **Måling**
 - Måling går ut på å sammenligne og knytte tallstørrelser til objekter og mengder. Måling dreier seg også om å vurdere resultater og framstilling av data fra observasjoner og målinger. Temaer som temperatur, masse lengde, areal, volum, vinkler, tid og priser hører med til dette området.
- **Statistikk**
 - Området statistikk handler om å organisere, analysere, presentere og vurdere data og grafiske framstillinger. I analysen av data hører det med å beskrive generelle trekk ved datamaterialet.

Sentralt innhold i prøven

- Plassverdisystemet for hele tall og desimaltall (betydningen av sifrenes verdi som plassholder i titallsystemet).
- De fire regningsartene (addisjon, subtraksjon, multiplikasjon og divisjon).
- Begrepene brøk, desimaltall og prosent og sammenhengen mellom dem.
- Prosentregning
- Temperatur, tid, masse, vinkler, lengde, areal og volum, vei, fart og tid.
- Omgjøring av enheter (regne om fra en måleenhet til en annen, for eksempel fra g til kg)
- Å sammenligne størrelser
- Å lese, tolke og framstille ulike typer tabeller og diagrammer
- Sentralmål (gjennomsnitt, median og typetall) og representasjoner av data
- Sammensatte problemstillinger
- Bruk av ulike løsningsstrategier og vurdere rimeligheten av svar

Tall

- Eksempeloppgave (Oppgave 51 i 2010)

Dette er en flervalgsoppgave. Den tester om eleven kan orientere seg i en korttekst med lite antall begreper og tall, samtidig som de må velge riktig regneart for å løse oppgaven.

Marion har 15 kr og 19 øre igjen på kontantkortet sitt.

Hun betler 49 øre per tekstmelding.

Hvor mange tekstmeldinger kan hun sende for beløpet hun har igjen på kontantkortet?

* 15

* 16

* 20

* 31

Tall

I kroppsøving holder 8. klasse på med friidrett. En av øvelsene er ballkast. På banen er det en strek elevene skal kaste fra, og et flagg for hver femte meter.

Ellen kaster ballen slik at den landet midt mellom fjerde og femte flagg.

Hvor mange meter kastet Ellen?

- * 4,5 m
- * 20,5 m
- * 22,5 m
- * 25,0 m

Å kunne regne med hele tall og desimaltall er en grunnleggende ferdighet i regning i alle fag. Spesielt i fagene mat og helse, naturfag, samfunnsfag, kroppsøving og kunst og håndverk i tillegg til matematikk er å forstå hele tall og desimaltall viktig for å nå kompetansemål.

Måling

- I oppgaver med målestokk blir elevene både prøvd i å regne med forholdstall og i å gjøre om mellom enheter, ofte fra centimeter til kilometer. Dette er oppgaver med spesielt lav løsningsprosent.

Eksempel, oppgave 28

Anne skal ta 15 ml hostesaft tre ganger per dag. Hun kjøper en flaske med 2,5 dl hostesaft.

Hvor mange hele dager har Anne nok medisin med denne flasken?

Svar: _____

Måling

Sandra planlegger en tur der hun skal gå fra hytte til hytte. På et kart måler hun at avstanden mellom to av hyttene er 7 cm.

Kartet er i målestokk 1 : 50 000.

Hvor mange kilometer er det mellom de to hyttene i virkeligheten (i luftlinje).

Svar: _____

Oppgaven er åpen og elevene må kunne regne med målestokk, multiplisere store tall og gjøre omgjøringer mellom ulike måleenheter for å løse oppgaven.

Bare 8 prosent av elevene kom fram til riktig svar. Det var 10 prosent av guttene og 5 prosent av jentene. Oppgaven er er signifikant i guttefavør.

Andelen ubesvarte var 22 prosent i denne oppgaven.

Måling

Før siste etappe i en stafett ledet Norge med 1 min og 22 s på Sverige og med 2 min og 6 s på Finland.

Hvor mange sekunder var Sverige foran Finland?

- * 16 s
- * 44 s
- * 76 s
- * 126 s

Oppgaven er en flervalgsoppgave og handler om å løse enkle sammensatte problemer med emnet tid. I denne oppgaven må elevene vite at det er 60 sekunder i ett minutt og kunne regne med det. Dette er en av oppgavene med størst forskjell i resultatene til jentene og guttene. Det var 14 prosentpoeng flere gutter enn jenter som løste oppgaven, noe som er helt i tråd med resultatene fra tidligere års prøver.

Statistikk

En gruppe elever hoppet stille lengde i en kroppsøvingstime.

Hvor mange elever hoppet lengre enn gjennomsnittet til gruppen?

Svar _____

Sidsel	1,33 m
Benjamin	1,97 m
Christine	2,08 m
Nora	1,82 m
Marius	2,16 m
Sofia	1,44 m

Hvordan kan et tekststykke være bygget opp?

- Spørsmål eller informasjon om hva du skal gjøre
- Løpende tekst
- Bilde eller illustrasjon
- Skjult informasjon
- Unødvendig informasjon
- Grafisk framstilling

Eksempel på tekststykker

a) Trines lillesøster er 18 måneder

Hvor lenge er det til hun fyller to år?

b) Kheopspyramiden i Egypt ble bygget ferdig år 2580 f Kr.

Hvor lenge er det siden Kheopspyramiden ble bygget?

c) Stian har 64 leker på rommet sitt. Han gir bort 11 leker til lillebroren sin. Han heter Rune og er 7 år.

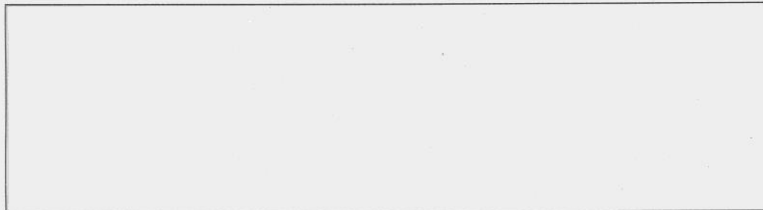
Hvor mange leker har Stian igjen på rommet sitt nå?

1. Les

2. Sett rød strek under spørsmålet.

3. Sett blå strek under viktig informasjon.

4. Tegne

5. Regn ut

6. Skriv svaret

7. Kan svaret være riktig?

Gerd Fredheim. 2010. Etter ide fra Anne Mari, Langhus skole, Ski

1. Lese

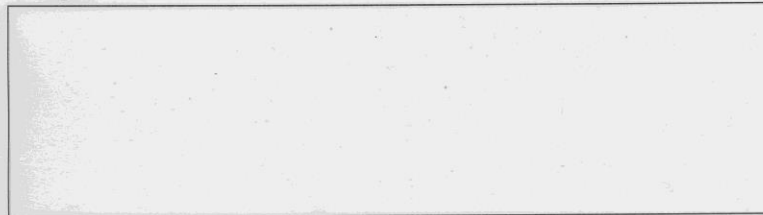
Stian har 64 leker på rommet sitt. Han gir bort 11 leker til lillebroren sin. Han heter Rune og er 7 år.

Hvor mange leker har Stian igjen på rommet sitt nå?

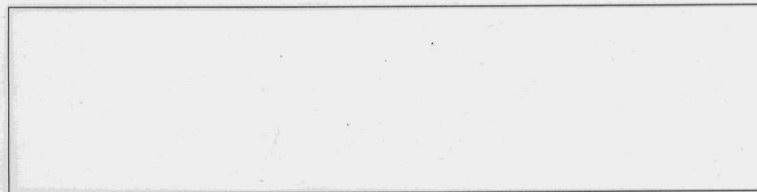
2. Sette rød strek under spørsmålet.

3. Sette blå strek under viktig informasjon.

4. Tegne

5. Regne ut

6. Skrive svaret

7. Kan svaret være riktig?

Gerd Fredheim. 2010. Etter ide fra Anne Mari, Langhus skole, Ski

”Oppskrift” for å løse tekststykker:

1. Les teksten og se på bildene
2. Finn spørsmålet
3. Finn nødvendig informasjon
4. Tegn en skisse
5. Regn ut
6. Skriv svaret i en setning
7. Kan svaret være riktig?

Tekststykker i matematikk

Overslagsregning

”Oppskrift” for å løse tekststykker.

”Oppskriften” på det foregående lysbildet har 7 punkter.

For de yngste elevene har jeg valgt å utelate punktet *overslagsregning* i den skriftlige versjonen. Dette punktet kan selvsagt tas muntlig for de yngste elevene.

Veiledningshefte i matematikk

1

Vi skal begynne på et nytt emne i geometri. Du kan sikkert noe om dette emnet fra før. Emnet handler om speil, speiling, symmetri, kart og målestokk, formlikheter. Noen av disse ordene har du sikkert hørt før. Skriv alt du vet om dette.

emne. Oppgave læringslogg gitt av lærer på ungdomsskole i forkant av innføring av nytt

Eksamenssekretariatets matematikk”

Eksempelet er hentet fra ”Veiledningshefte i

Therese Nerheim Hopfenbeck
Bedre Skole 02/09. *Kunnskapsløft gjennom læringsstrategier*

Veiledningshefte i matematikk

2

- *Jeg har hørt noen av ordene før, men det jeg vet går mest på målestokk og kart. Regne ut areal av en hytte. Som målestokk på 1:50 cm. Speil har jeg ikke peiling på hva er, men kanskje det har noe med å lage speilbilder, kopiere andre figurer/vinkler? Symmetri? Formlikhet? Sammenligne figurer og finne likheter. Det er mye jeg ikke er sikker på innenfor dette emnet. Jeg gleder meg!*

Autentisk elevksempel fra foregående loggoppgave

Eksempelet er hentet fra Eksamenssekretariatets

”Veiledningshefte i matematikk”

Therese Nerheim Hopfenbeck

Bedre Skole 02/09. Kunnskapsløft gjennom læringsstrategier

Arbeidsoppgaver

De fire neste lysbildene har arbeidsoppgaver som er relevante i forhold til dagens kursinnhold. Den enkelte kursdeltaker velger om han vil arbeide individuelt eller sammen med andre.

Oppgavene har fokus på:

- * Funksjonell tegning
- * Hvordan et tekststykke kan være bygget opp
- * Oversikt over et nytt kapittel/tema.

Funksjonell tegning

1

- Du skal introdusere og modellere funksjonell tegning. Hvordan vil du gjøre dette i forhold til disse oppgavene:

1) *Mor har tre vaser med roser. Det er fem roser i hver vase.*

Hvor mange roser har mor?

2) *Stian skal lage suppe til klassen sin. Han bruker poser. Hver pose er nok til fire elever. Det er 15 elever i klassen.*

Hvor mange poser må Stian bruke?

Funksjonell tegning

2

3) *Lise har 85 kroner på sparebøssa si. Hun kjøper ei tegnebok som koster 62 kroner.*

Hvor mange penger har hun igjen?

4) *En bonde har en liten grønnsakåker. Han har fire rader med blomkål, tre rader med purreløk og sju rader med hodekål. I hver rad er det 10 blomkål, 12 purreløk og 11 hodekål.*

Hvor mange grønnsaker har bonden til sammen?

Hvordan kan et tekststykke være bygget opp?

Lag tekststykker ut fra kriteriene:

- 1) Løpende tekst - skjult informasjon – spørsmål
- 2) Spørsmål – unødvendig informasjon – illustrasjon – løpende tekst
- 3) Løpende tekst – spørsmål – unødvendig informasjon – skjult informasjon

Lag et tekststykke som du vil bruke i klassen din når du introduserer *tekststykkets oppbygging*

Oversikt over nytt kapittel

Bruk en matematikkbok som tilhører klasse trinnet ditt når du lager en oversikt over innholdet i et av bokas kapitler. Du kan gjerne kombinere skrivning og funksjonell tegning.

Matematikkoppgaver

- Når vi retter matematikkoppgaver, er det viktig å huske hva nå avdøde Olav Lunde bestandig poengterte:

Husk at eleven tenker

- selv når han gjør feil.

Spør derfor eleven:

Hvordan tenkte du nå?

Writing to Read

- * Lad eleverne skrive om de tekster de læser.
- * Undervis eleverne i de skrivekompetencer og processer, der tages i anvendelse, når man skriver en tekst.
- * Lad eleverne skrive meget.

Henriette Romme Lunds oversættelse

Tidsskriftet *Viden om Læsning*. Nummer 12, 2012

Writing to Read

If students are to make knowledge their own, they must struggle with the details, wrestle with the facts, and rework raw information and dimly understood concepts into language they can communicate to someone else. In short, if students are to learn, they must write.

Writing to Read

Graham, Steve and Hebert, Michael.
Vanderbilt University

Foreward by Vartan Gregorian

Skrivning

At arbejde med skrivning i alle skolens fag er særdeles vigtigt for at fremme elevernes faglige læring og deres forståelse og erkendelse af, at skriftlighed både handler om form og indhold samt formål og mottagerbevidsthed.

Brok, Bjerregaard og Korsgaard. 2015

Regler for å skrive en fagtekst

Innledning

I innledningen setter du ned x antall påstander/argumenter eller tilkjenne gir x antall utsagn/fokusområder som skal med i teksten.

Hoveddel

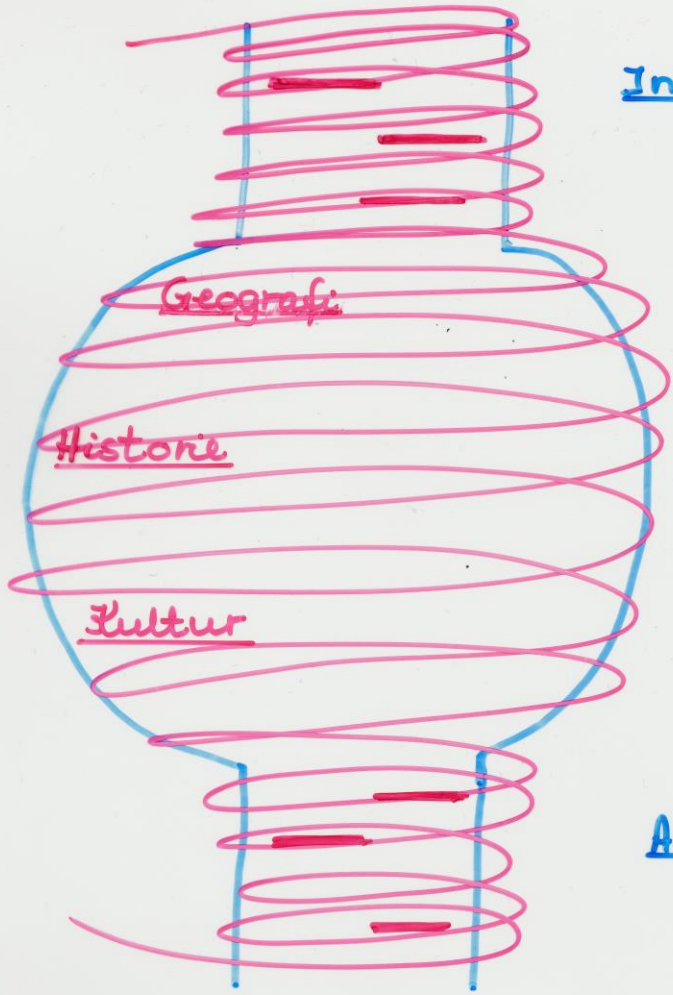
Her drøftes den enkelte påstand/det enkelte argument/utsagn i sitt avsnitt. Dersom innledningen inneholder x antall utsagn/fokusområder, belyses disse nå i hvert sitt avsnitt. Dersom det tilkjenne gis tre fokusområder/settes ned tre påstander, skal hoveddelen inneholde tre avsnitt.

Avslutning

Nå er tiden inne til å oppsummere/konkludere. De påstander/utsagn/fokusområder som er nevnt i innledningen, må nå få en konklusjon. Leseren må finne den røde tråden fra innledningen, via hoveddelen og frem til avslutningen.

Danmark

Øverskrift

Innledning

Geografi

Historie

Hoveddel

Kultur

Auslutning

Skriving av fagtekst

Småtrinnet

- For elever på småskoletrinnet bør introduksjonen forenkles. Vi foreslår at dette gjøres via en enkel, ikke-faglig oppgave som for eksempel *Jeg liker*. Ved å fjerne det faglige aspektet kan elevene få ro til å fokusere på prinsippene for skriving:
- Innledning
 - Her skriver jeg ned de (to eller tre) tingene jeg liker.
- Midtdel
 - Nå skriver jeg 2-5 setninger om hver av de tingene jeg liker.
- Avslutning
 - Her må jeg finne igjen og kunne sette strek under de (to eller tre) tingene jeg liker.

Kampen i blodet

- *Jeg vil fortælle om kampen i blodet. Jeg vil komme ind på hvide blodlegemer, fortælle om betændelse og om antistoffer.*
- *Hvide blodlegemer er en del af immunforsvaret, de tiltrækkes af giftstoffer, som bakterierne skiller ud. De hvide blodlegemer æder de fleste bakterier, og når de har ædt 5 – 15 stk dør de.*
- *Hvis der går betændelse i din hud, så hæver det op, bliver rødt og varmt. Det er fordi der bliver sendt ekstra blodforsyning til området.*
- *Det tager tid at danne antistoffer mod en mikroorganisme første gang kroppen smittes. Næste gang man får sygdommen, er antistofferne allerede i blodet og bekæmpelsen af for eksempel virus bliver så effektiv, at vi ofte slet ikke bliver syge. Desværre virker hvert antistof kun mod et bestemt smitstof.*
- *Hvide blodlegemer, betændelse og antistoffer er de tre dele, som medvirker i kampen i blodet.*

Rikke, 7. klasse i Køge

Musikksjangere

I 4. klasse har vi lært om ulike musikksjangere i musikktime. Vi har lært om folkemusikk, danseband og hiphop/rap. Denne teksten handler om disse sjangrene, og jeg håper du vil like å lese om dem.

Folkemusikk er laget for og av folket. Folkemusikken er forskjellig i ulike land og områder. Det er også ulike instrumenter. Alle kunne spille og synge fordi det er folkets musikk. De lærte folkemusikk av hverandre.

Danseband er band som lager dansemusikk. Det var mest dansemusikk i Sverige så kom den til Norge fra Sverige. Alle kunne danse til dansemusikk for det var for de fleste folk. Noen danseband het Ole Ivars og Vikingarna.

Musikksjangere

forts.

Hiphop/rap

Rapp betyr snakk og er en musikktype.

Hiphop er en levestil.

Rapp fremføres rytmisk og teksten skal rime.

Hiphop ble først fremført av afroamrikanere i New York, på 1970-tallet. Dansen heter streetdans og moonwalk.

Nå har jeg skrevet en faktatekst om musikksjangrene: folkemusikk, danseband og hiphop/rap. Håper du har lært litt av teksten. Jeg liker best Hiphop og rap. Og jeg syns Eminem er den beste rapegruppen.

Elev 4. trinn

Ski b. Våren - 10

Implementering

Kjennetegn på skoler som lykkes med implementeringen:

Forpliktelse og oppfølging på ALLE nivåer.

Systematisk bruk av *Lesing i fagene bøkene*

Klasse	Tekst	Tid	Lærer	Merknader
6A	Matematikk	Uke 35		
	Bussrute Dataspill			
	RLE	Uke 38		
	Lysfest Påmeldingsskjema			

Systematisk bruk av *Lesing i fagene* bøkene

Alle bøkene har et introduksjonskapittel.

Noen av bøkene har ekstraoppgaver eller et avsluttende og oppsummerende kapittel.

Til alle bøkene kan det på forlagets hjemmeside, www.gan.aschehoug.no, lastes ned gratis læreveiledning samt en oversikt over de kompetansemålene den enkelte tekst tar utgangspunkt i.

HVEM har ansvar for å:

- orientere seg i forhold til kompetansemål
- sette opp en forpliktende plan for bruk av boka/bøkene
- oppsummere klassens ståsted i forhold til lesing og skriving av fagtekster eller lesing og løsning av tekststykker

Læsning

*Hvis man forstår det man læser,
så bliver det i ens hjerne.*

*Men hvis man ikke forstår hvad man læser,
så går det bare ind i den ene ende af hjernen
og swoosh rigtig hurtig ud af den anden ende.*

Jake Scheffler, 7. klasse

Elisabeth Arnbak

FAGLIG LÆSNING

- fra læseproces til læreproces